

Ob koncu letnika

Z nemajhnimi stroški smo izdali letošnje štiri številke našega »Glasnika«. Na obilico naslovov smo se obrnili z njim, predvsem na šole, a tudi na posameznike. Letnik končujemo z mešanimi občutki.

Od vseh šol, ki nanje razpošiljamo naš »Glasnik«, jih je pošiljkalo vrnilo samo 48, med njimi 43 osnovnih šol in 5 nižjih gimnazij. Odziv na vprašalnice je seveda druga stvar. Dobili smo na vprašalnice št. 5 podatke samo za 141 krajev, kar je razmeroma malo!

Ena izmed šol je zapisala na vrnjeni izvod: »Nimamo kredita.« Dragi tovariš upravitelj ali tovarišica upraviteljica, mar se Vam res ni zdelo vredno, da bi naš vsekakor skromni listič vsaj toliko pogledali, da bi videli, da Vam zanj »kredita« ni prav nič treba? Kdor nam izpolni vprašalnice, je naš poročevalec in dobiva list zastoj. Kdor jo odloži, ga tudi ne terjamo za naročnino. Morda se namreč pozneje najde kdo, ki se bo za vprašalnice zavezal! Zato jo vsaj spravite, da mu bo pri roki! Uvrstite naš »Glasnik« mirno duše v učiteljsko knjižnico!

Povedali smo že nekajkrat, da hočemo z »Glasnikom« vzdrževati zvezo z našimi poročevalci. Zanje nam gre! Te poročevalce šele iščemo. V novem letniku bo »Glasnik« prihajal na mnogo več zasebnih naslovov, ker se nam je v zadnjih mesecih priključilo lepo število požrtvovalnih in vestnih poročevalcev! Toda njihovo število je še vedno dosti premajhno. Treba se bo truditi, da se iz šume uradnih naslovov izlušči manjše, a zato zanesljivo število posameznikov, ki nam bodo hoteli pomagati s podatki.

Ti posamezniki bodo morali biti seveda enakomerno porazdeljeni po vsem slovenskem ozemlju. Naš cilj je poročevalska mreža! Čim gostejša bo, tem boljša bo. Toda izrazitih vrzeli in še v narodopisno važnih krajih nikakor ne sme biti! Zato nas je prizadelo, da so nam vrnilo »Glasnik« šole iz nekaterih takih krajev (n. pr. Bovec, Solčava, Luče, Menina, Koprivnica pri Brestanici, Puščava na Pohorju, Radlje, Šentilj v Slov. goricah, Trebelno in druge).

Dobro se zavedamo, da odgovorov na naše vprašalnice ni moč stresati

iz rokava. Za to delo je treba truda. A treba je zlasti ljubezni. Tudi mi bi brez nje ne izhajali! Vemo, da je je pri naših prosvetnih delavcih še precej, saj bi sicer v svojem delu in dostikrat težavnih pogojih ne vzdržali. Nanjo se sklicujemo! Ne pozabljam, da je treba za vsako vprašalnico žrtvovati še kuverto in 15 dinarsko znamko. Premišljujemo, kako se bomo našim zvestim sodelavcem oddolžili. Upamo, da ne bomo vedno samo jemali in da jim

bomo ob svojem času poleg »Glasnika« dali lahko še kaj drugega!

Ko bo naša poročevalska mreža v glavnem dognana, bo treba po posameznih področjih (pokrajinskih celotah) pričeti z vsakoletnimi sestanki, združenimi s kratkimi tečaji ali seminarji, namenjenimi našim poročevalcem. To je seveda godba prihodnosti, ki pa zanjo upamo, da ni predaljna.

Ob koncu tega letnika želimo samo še povedati vsem našim sodelavcem in prijateljem, da smo jim za njihovo pomoč, kakršna koli je že bila, iskreno hvaležni!

Slovenske etnografske disertacije na tujih univerzah in v Ljubljani

Na neapeljskem »Vzhodnem inštitutu« (Istituto universitario orientale, Napoli) je 30. novembra 1956 promoviral študent Mario Saurin z doktorsko disertacijo *Od zibke do poroke in smrti med slovanskim prebivalstvom Posočja (Dalla culla al talamo e alla morte presso i popoli slavi dell'Isontino)*. Glavni referent je bil etnograf Raffaele Corso, koreferent pa slavistka Lilliana Missoni. Le-ta mi v zasebnem pismu sporoča, da se je kandidat odločil za to temo na priporočilo rajnega prof. Lorenzonija in da je sam živel skoraj 20 let med Slovenci v Posočju. Disertacija je takole razdeljena: 1. Prebivalci Posočja: Slovenci, njihovo ozemlje, izročila, izvor, značaj, navade, običaji in prazniki; 2. Običaji ob rojstvu; 3. Poročni običaji; 4. Običaji ob smrti. Najbolje so obdelani poročni običaji. Delo je okrašeno s prelepimi fotografijami in okusnimi akvareli in leži kot rokopis v Neaplju.

Cloveku pri tem nehote pride na misel, kako to, da je na domači ljubljanski univerzi v 37 letih njegove obstanka in v 17 letih, odkar je bila ustanovljena posebna stolica za etnografijo in etnologijo, število disertacij s slovensko etnografsko temo še zmerom tako pičlo, da ne doseže števila enakih disertacij, branjenih na tujih univerzah. Nemara ne bo škodilo, če tu na kratko naštejemo dosedanje etnografske disertacije, kolikor jih imam v evidenci. Če bi bili kaj prezrli, pa prosimo, da nas bralci ljubeznivo dopolnijo.

Leta 1901 je na Dunaju promoviral profesor Ivan Merhar z diser-

tacijo »Würdigung der Tätigkeit Valvasor's als Ethnographen. Ein Beitrag zur Geschichte der südslavischen Volkskunde«. Izšel je le kratke izvleček — Valvasor als Ethnograph — v poročilu tržaške državne gimnazije za šolsko leto 1909—1910. Obsežni rokopis hrani prof. Boris Merhar.

V Gradcu je leta 1939 branil svojo habilitacijsko disertacijo dr. Leopold Kretzenbacher. Njegovo delo »Germanische Mythen in der epischen Volksdichtung der Slowenen« je izšlo leta 1941 v knjižni seriji *Schriften des Südostdeutschen Institutes Graz* kot št. 3.

Na padovanski univerzi je leta 1940 promoviral France Škerl z disertacijo »Stato attuale della poesia popolare slovena nella Pivka«. Glavni referent je bil prof. Arturo Cronia. Rokopis je shranjen v inštitutu za slovansko filologijo v Padovi.

Na ljubljanski univerzi je prvo etnografsko disertacijo predložil Vilko Novak: *Ljudska prehrana v Prekmurju*. Obramba je bila leta 1947. Odlomki te inavguralne disertacije so izšli še istega leta 1947 pri univerzi, Slovenski knjižni zavod pa je prav tako 1947 izdal celotno študijo.

Leta 1951 je spet v Gradcu sledila obramba disertacije, ki jo je na slavistični stolici predložil Pavle Zablatnik: *Die geistige Volkskultur der Kärntner Slowenen*. Dr. P. Zablatnik je kritično pretresel vse dosegljivo gradivo o duhovni kulturi koroških Slovencev. Delo čaka še na objavo.

Pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani je 25. 4. 1955 obranil svojo doktorsko disertacijo Milko Matičetov: Sežgani in prerojeni človek. Študija čaka na tisk.

Na matematično-prirodoslovno-filozofski fakulteti univerze v Ljubljani je le malo kasneje — 10. 6. 1955 — zagovarjala disertacijo »Slovenske prireditve srednjeveške božične pesmi Puer natus in Betlehem« Zmaga Kumrova. Študija bo predvidoma objavljena v Razpravah II. razreda SAZU.

Dne 2. julija 1956 je pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani obranil disertacijo z naslovom »Slovenske pastirske in zibalne kolede« prof. Niko Kuret. Letos bo pripravljena za tisk.

Zadnja v tem pregledu je Saurinova disertacija iz Neaplja, ki je pravzaprav sprožila te vrste.

Po vsem tem je stanje danes takole: na ljubljanski univerzi sta bili predloženi in obranjeni dve doktorski disertaciji s slovensko etnografsko temo; pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti tudi dve; v Ljubljani skupaj štiri. Na graški univerzi: dve; na dunajski univerzi: ena; na univerzi v Padovi: ena; na univerzi v Neaplju: ena. Na tujem skupaj: pet (pravzaprav, če odštejemo Merharjevo delo iz časa, ko v Ljubljani še ni bilo univerze, štiri).

Upajmo, da bo domača univerza, ki edina lahko podeljuje doktorski naslov, odkar je bila ta pravica odvzeta Akademiji znanosti, v prihodnje uspešneje tekmovala s tujimi univerzami! Mtv.

In memoriam

Jakob Kelemina

Ko sem v začetku spomladi obiskal profesorja Kelemino, je bil duševno čil, kakor da ni hudo bolan. »Zdaj, ko bo še malo sonce prigrela, pa bom spet „a cavallo“,« se je pošalil. Napeljal je pogovor na naš »Glasnik« in vzel v roke knjižico iz serije Pinguin: Green, King Artus. Prebral mi je odlomek, kjer se podoba keltskega Artusa lepo sklada s črtami slovenskega Matjaža in pripomnil, da bi tudi o tem kazalo nekaj napisati za »Glasnik«. Na prošnjo, da bi to naredil on sam, se je nasmehnil, pomolčal in končno rekel: »Mogoče.« V resnici pa to ni bilo več mogoče, kakor je bržčas vedel ali vsaj slutil tudi sam. Boleden je neusmiljeno napredovala in 14. maja 1957 predpoldne je prišlo sporočilo, ki smo se ga dolgo bali: profesor Kelemina je pravkar umrl!

Etnografija za rajnega ni bila samo postranski konjiček. Na lingvistične, literarnozgodovinske, pravnozgodovinske in druge probleme je Kelemina gledal — kjer se je le dalo — tudi z zornega kota etnografije. Ker je za imeni povsod iskal stvari, so Keleminovi odgovori na kompleksna vprašanja besednih ali pravnih starožitnosti kljub lakoničnosti prepričljivi. Brez dvoma največji prispevek za slovensko folkloristiko pa je rajnega delo »Bajke in pripovedke slovenskega ljudstva« (1930). Ne glede na sporni uvod in redakcijske prijeme, je to prva znanstvena zbirka slovenskega ljudskega proznega gradiva. Lahko nam je samo žal, da avtor ni mogel uresničiti drugega dela svojega koncepta: da nam ni pripravil zbirke naših pravljic.

Človeka, honorarnega znanstvenega sodelavca našega inštituta, univerzitetnega profesorja Kelemino bomo še dolgo in težko pogrešali. Ostaja pa — za zmerom — njegovo delo.

M. Matičetov

kazani potrebi in že dalje časa trajajočih dogovorih v članskih vrstah se bo Društvo folkloristov Slovenije na svojem občnem zboru dne 29. junija 1957 preimenovalo in dobilo širši naziv.

Ugotavljamo, da že obstoji društvena povezava zveznega značaja, ki že zdaj združuje strokovne delavce raznih vej naše vede. To je Savez udruženja folklorista Jugoslavije. Če je neizbežno, da se poleg tega ustanovi še ena strokovna organizacija s sorodnim in marsikje celo istovetnim programom, potem nam ne preostaja drugega, kakor da to plo prigorčimo tako novemu Etnološkemu društvu Jugoslavije kakor Savezu udruženja folklorista Jugoslavije, da nujno poiščeta možnost koordinacije ali — še bolje — zlitja v enotno organizacijo. Samo to bo

Poročila

Razno

Na povabilo ljubljanske univerze, stolice za etnologijo, je od 8.—18. maja 1957 predaval v seminarju za etnologijo docent skopske univerze dr. Branimir Rusić. V zaokroženem ciklu predavanj je gost iz Skopja zajel v bistvenih potezah vsa etnična območja Makedonije, skupaj z ozemljem, ki leži zunaj današnjih državnih meja, pri čemer je posvetil nekaj ur tudi etnografiji Bolgarije. Z obiskom docenta Rusića so se stiki med obema univerzama še bolj poglobili, obenem pa so predavanja pokazala metodo dela v Makedoniji, ki sloni na bogati tradiciji beograjske antropogeografske šole, katere učenec je tudi dr. B. Rusić. — V okviru Društva folkloristov Slovenije pa je dr. B. Rusić predaval dne 10. maja 1957 o temi »Guslarstvo v Makedoniji«.

Kot gost Inštituta za slovensko narodopisje SAZU je predaval dne 13. junija 1957 v dvorani SAZU dr. Gianfranco D'Aronco z univerze v Padovi o temi »Furlanska folklor s posebnim ozirom na ljudsko slovo.« Mikavno predavanje je bilo kljub letnemu času dobro obiskano. Predavatelj je v strokovnih krogih dobro znan po svojih delih s področja furlanske in italijanske folklorne in je sodeloval tudi že pri Slovenskem etnografu. Njegov javni nastop v Ljubljani je šteti kot prispevek k utrjevanju kulturnih zvez z našimi zahodnimi sosedi Furlani.

V Ljubljani se je mudil od 17. do 20. junija švedski folklorist dr. Jan-Övind Swahn, docent univerze v Lundu, avtor obsežne monografije o pravljici Amor in Psyche. Obiskal je naš inštitut in seminar za etnologijo na univerzi. V našem »Arhivu slovenskih pripovedi« je dobil precej gradiva za novo monografsko delo o »magičnem begu« v pravljicah.

Naše društvo se širi in utrjuje

Letošnjo pomlad je stopilo v Društvo folkloristov Slovenije okoli trideset novih članov. Zraven zasebnikov, ki jih v to organizacijo kličejo pač srčni nagibi, so pristopili malone vsi strokovni delavci iz raznih muzejev Slovenije. Društvo je s tem pridobilo na moči, vsi novi člani pa upravičeno pričakujejo, da bojo v njem našli zadovoljitev svojih težej in se počutili doma. Kot zunanje znamenje in potrdilo nove nastale situacije se na bližnjem občnem zboru obeta sprememba imena društva in pravilnika. V upravo pa bo treba pritegniti tako predstavnike tistih vej etnografske vede, ki do zdaj niso bile zastopane, kakor tudi ljudi iz drugih slovenskih središč. Društvo bodi pač slovensko in ne ljubljansko!

Vsaka stvar pokaže svojo življenjsko moč in odpornost v preskušnji. Za naše, slovensko društvo je taka preskušnja napočila ob napovedi, da v Beogradu snujejo »Etnološko društvo Jugoslavije«. Svoje stališče smo tedaj formulirali v takile

izjavi:

Skupna seja odbora Društva folkloristov Slovenije in zastopnikov etnografsko-folklorističnih ustanov v Ljubljani dne 6. junija 1957 ob 10.30 je vzela na znanje, da se v Beogradu snuje Etnološko društvo Jugoslavije, čigar ustanovni občni zbor naj bi bil 16. junija 1957 v Beogradu.

Navzoči v tej zvezi pozdravljajo dejstvo, da se v Jugoslaviji krepi zavest o nujnosti organizacijske povezave vseh strokovnih delavcev na področju naše vede. Z željo, da bi ne prišlo do nepotrebnega cepljenja sil, pa ostajamo v Sloveniji pri svojem dosedanem društvu, čigar notranja organska rast in zunanja krepitev nam je vsem pri srcu. Po iz-

namreč omogočilo racionalno izkoriščanje sil, časa in materialnih sredstev.

Naše društvo bo zaenkrat ostalo včlanjeno v Savezu udruženja folklorista Jugoslavije.

V Ljubljani, dne 6. junija 1957.

Izjava, ki sta jo podpisala predsednik in tajnik, je bila izročena Zvezi društev folkloristov Jugoslavije (s sedanjim sedežem v Zagrebu) in ustanovni skupščini Etnološkega društva Jugoslavije (v Beogradu). Obema smo povedali svoje pomisleke in priporočila, zase pa smo se sporazumeli, da je najbolj modro, če gremo lepo svojo pot. Mar naše društvo ni zmožno živeti, delati in se razvijati tudi samo?

Sto naših ljudskih pesmi

v zvočnem zapisu iz leta 1913

Veselo smo bili presenečeni, ko je iz Leningrada prišel glas, da se je v tamkajšnjem folklorinem oddelku »Instituta ruskoj literatury (Puškinskij Dom)« pri akademiji znanosti ZSSR ohranila večja zbirka zvočnih zapisov slovenskih ljudskih pesmi. Ujela jih je na fonograf znana ruska zbirateljica Je. E. Lineva, ko se je poleti 1913 mudila na Bledu in v Beli Krajini. Pri njenem zbirateljskem delu so ji pomagali — kot svetovalci, tolmači ipd. — M. Hubad, J. Adlešič, Fr. Lovšin, P. Bavdkova in drugi. Zaslugo za to, da je Lineva sploh prišla v Slovenijo, pa je treba bržkone pripisati dr. Ljudevitu Jenku in njegovi hčerki dr. Eleonori Jenko-Grojerjevi. (Družina dr. Jenka je bila že poprej privabila v naše kraje med drugimi Al. Haruzina, ki se je posvetil študiju gorenjske hiše, prim. spisa »Krestjanin Avstrijskoj Krajny i ego postrojki« in »Žiljšče Slovinca Verchnej Krajny«, Živaja Starina 1902-4.) Med boljšimi pevci in pevkami so v zapiskih Lineve posebej omenjene sestre Rogačeve z Rečice pri Bledu.

Folklorini oddelek »Puškinskega doma«, ki pripravlja zbirko Je. E. Lineve za izdajo, nam je na našo prošnjo poslal kot vzorec 6 pesmi, presnetih na magnetofonski trak in v tekstnem prepisu. V rokopisnem arhivu Lineve so namreč ohranjena tudi besedila pesmi iz krajev: Bled, Rečica, Brezje; Črnomelj, Adlešiči, Vinica in morda še od drugod. Leningrajski ustanovi želimo, da bi kljub nedavni izgubi svojega vodje prof. M. O. Skripilja mogla uspešno dokončati priprave in izdati drago-

ceno zbirko. Ker je tistih nekaj belokranjskih pesmi na valjarjih, ki so shranjeni v Etnografskem muzeju v Ljubljani, mlajšega datuma, pomenijo pesmi v zapisu Je. E. Lineve — okrog sto — najbrž najstarejšo zbirko zvočnih registracij slo-

venske ljudske pesmi sploh. Glasbeno-narodopisnemu inštitutu v Ljubljani odstopamo poleg prejetih 6 vzorcev tudi skrb, da bi dobili iz Leningrada v Ljubljano še vse ostale pesmi iz te pomembne zbirke.

Mtv.

Knjige in časopisi

Tri zbirke preoblečenih „pripovedk“

Mladinska knjiga nam je dala pod konec 1956 in na začetku letošnjega leta spet nekaj domačih pravljicnih novosti. »Želimo, da bi današnje obdelave ljudskega izročila ohranile žive dragocene stare podobe, kot jih je ustvarila domišljija, želja in pripovedni dar našega ljudstva.« Protislovja te napovedi založnice se v zbirkah samih čutijo še močneje.

Möderndorferjeve Koroške pripovedke so tematsko še kolikor toliko zveste ljudskemu izročilu, drugače pa jim je brat kameleon, saj so včasih tudi tretjič in četrtič — od objave do objave — spremenile zunanjo podobo. Oblikovalec teh zgodb niha med dvema poloma — narodopisnim in leposlovnim. To sicer nista dve čisto nespravljivi stvari, vendarle se mi zdi, da Möderndorfer ni našel harmonije med njima; teksti in spremene besede — v uvodu in na str. 173-4 — so temu zgovoren dokaz.

Po svoje veliko bolj enovito in dosledno je Zupančevno delo, kjer je pač očitno literarno prizadevanje in se potemtakem izmikajo folklornemu ocenjevanju. Skromni drobci ljudskega izročila pod Zupančevim peresom dobivajo folklorno samovoljno, a literarno zaokroženo podobo. Z Zakladom na Kučarju je avtor vzel slovo od Bele Krajine, s Povodnim možem v Savinji (1957) pa je stopil na nova tla, v gornjo Savinjsko dolino. Ob drugi knjigi je B. Borko zapisal, da nam Zupanc »s ključem svoje fantazije... odpira pravljicni svet.« Radi mu pritrđimo; kot narodopisci, ki nas Borko izpodbuja »k vztrajnemu proučevanju zadnjega (?) ljudskega izročila«, pa obenem z veseljem lahko pripomnimo, da se nam zadnje čase tudi Lojze Zupanc pridružuje pri zapisovanju izvirnega ljudskega izročila, čeprav sadovi te njegove delavnosti še niso prišli v javnost.

Oba avtorja, založba in menda slovensko pisanje sploh daje zadnje čase besedi »pripovedka« nepravilno, preširok pomen. Med koroškimi »pripovedkami« imamo najčistejše pravljice (Grofič - prašič, Na drevesu brez imena, Lisjak in dr.). Tudi med Zupančevimi »pripoved-

kami« srečujemo pravljice (Kača zaglavača, Pastir in knez, Graščak na Teru in dr.). Založba MK je nedavno izdala zbirko, kjer ovitek napoveduje »pravljice«, naslovna stran pa »pripovedke« (Altajske pr., 1952). Našemu ljudstvu, ki po navadi ne dela razločkov med raznimi vrstami pripovedi, beseda »pripovedka« ni domača, zato bi bilo nemara le boljše — kadar nam pač ne gre za natančnejše razločevanje med dvema vejama ljudskega pripovedništva (n. pr. »Sage« in »Märchen«) — dajati prednost domači pravljici!

Mtv.

Odgovarjamo

Folklor in naše šole

(Vprašuje Z. Ž. iz Lj.)

»Ali bi ne bilo prav, ko bi tudi v naših šolah, zlasti na učiteljski, mladina kaj zvedela o folklori?« Brez dvoma. Po dosedanjem učnem načrtu izvejo dijaki v 5. gimn. razredu glavne stvari o ljudskem pesništvu. Spoznavanje ostalih področij folklorne je prepuščeno profesorjevi razgledanosti in naključju. Smotrnega pregleda naše ljudske kulture naša mladina skoraj da ni deležna, dasi bi bilo to prav na učiteljski nujno potrebno. Poznavanje ljudske kulture sodi po našem v železni inventar, ki bi ga moral(a) mlad(a) učitelj(ica) odnesti iz šole s seboj na deželo! To olajša vživljanje v realnost, zbliža »novopečene« mladega človeka z okoljem, pomaga najti življenjski odnos do ljudi! A ne samo to. Slej ko prej smo mnenja, da bi se moral aktivni učitelj na deželi zanimati za ljudsko kulturo. Učiteljski rodovi v preteklosti nam pričajo, koliko dragocena — zlasti zbirateljskega — dela učitelj na deželi lahko opravi! Težko je pričakovati od mlajšega učiteljstva, da ima odprte oči za pojave ljudskega življenja, ako mu za to nihče ni vzbudil zanimanja, ako mu očesa nihče ni izučil in izostril. Zato bi bil tečaj iz folkloristike v zadnjem letniku učiteljskega silo važna stvar, ki bomo o njej še govorili.

Rade volje objavljamo spodnja prispevka z dodatnimi vprašanji in vabimo naše bralce, da se jim odzovejo. — Ur.

Paberki o slovenskih ljudskih glasbilih

Medtem ko je zanimanje za naše domače plesne postalo v zadnjih letih kar splošno in je naša pesem še vedno zmožna ogreti ljudem srca, pa na naša domača glasbila kar pozabljamo. Morda bo kdo ugovarjal, da je ta bosa, ko nam v radiu vendar tolikokrat igrajo razne »kmečke godbe«. Počasi, prijatelj, med ljudska glasbila spadajo le v manjši meri tista, na katera igrajo godci, ker so to obrtni ali tovarniški izdelki. Mi pa imamo v mislih tiste preproste reči, ki jih lahko naredi vsak sam in se da nanje prav lepo igrati, čeprav so namenjene bolj za zvočno igro ali imajo svoje mesto v raznih običajih. Na taka glasbila ali zvočila so bili celo raziskovalci naše ljudske kulture premožno pozorni in je poglavje o glasbilih v slovenski folkloristiki eno najmanj obdelanih. Prav zato se Glasbeno narodopisni inštitut, ki ima nalogo raziskovati vse, kar je kakorkoli v zvezi s slovensko ljudsko glasbo, trudi zvedeti čim več o tem, kakšna glasbila so bila ali so še pri nas v navadi, kdo jih izdeluje, kako in iz česa, ob kakšnih prilikah so v rabi itd. Nekaj gradiva se je že nabralo, treba pa bo še veliko zbirati in vztrajno poizvedovati v podeželju, brskati po arhivih za drobci zgodovinskih podatkov in stikati z likovnimi upodobitvami godčevskih prizorov. Šele potem bomo mogli jasno in določno odgovoriti na vsa vprašanja, ki zadevajo ljudske instrumente.

Pravzaprav bi morali reči »ljudske instrumente na Slovenskem«. Kajti niso samo tisti instrumenti, ki nanje igrajo prave ali ponarejene »kmečke godbe«, v rabi tudi med neslovenskimi godci, celo med doma narejenimi je dosti takih, ki jih najdeš mnogokje po svetu, ne da bi mogel trditi, kje je njih domovina.

Tako zvočila je n. pr. belokranjsko gudalo, ki ga poznajo z drugimi imeni tudi na Dolenjskem, Štajerskem in v Prekmurju. V resnici je to glinast lonec, ki se mu čez odprto napne svinjski mehur, vanj pa pritrdi paličica ali posmoljena dreta, da je mogoče nastalo opno zatresti in s tem povzročiti zamolkel, dražljiv zvok. V Beli krajini so ob zvokih gudala in orglice plesali, v Prekmurju so nanj godli novoletni koledniki.

Izraz »orglice« pri nas ne pomeni samo znanega kupilnega glasbila, ampak tudi otroško zvočno igračo, ki ji pravijo ponekod »goslice« in je narejena iz dveh kosov koruznega stebela: eno predstavlja gosli, drugo lok. Iz stebela je od kolena do kolena izrezana »struna« in privzdignjena z dvema klinčkoma. Po dose-danjih poizvedovanjih poznajo orglice-goslice na vzhodnem Dolenjskem, Štajerskem in v Prekmurju.

O piščalih ni da bi izgubljali besede. Dokler bo vsako leto pomlad in drevje muževno, bodo menda fantiči majili piščali, tako na Slovenskem kakor drugod. Tudi način izdelovanja se kar nič ne razlikuje, bodisi da gre za piščal z luknjicami, z zamaškom ali za navadno prdalco. Le imena so zelo različna in za raziskovalca posebej zanimiva.

Razen piščali zvijajo iz ljubja marsikje na Slovenskem bučne rogove ali trobente, ki so tipično pastirsko glasbilo, v rabi zlasti ob Jurjevem.

Po vsem svetu je razširjeno glasbilo iz različno dolgih votlih stebelc, imenovano pri nas trstenke, piskulice ali orglice, s strokovnim grškim izrazom pa syrinx. Stebelca so urejena po velikosti od najmanjšega do največjega, ali od obeh strani proti največjemu na sredini in povezana med dve deščici. Pri nas smo jih našli na Štajerskem in Dolenjskem. Slovenska posebnost je različek trstik, ki ga na Štajerskem imenujejo »čoštima« in ga uporabljajo pastirji kot spremljevalen instrument k piščalim.

400 let pratike na Slovenskem

Slovenci praznujemo letos že 400-letnico, odkar je bil napisan in natisnjen l. 1557 prvi slovenski koledar (Primož Trubar v Tübingenu); 236 let pa je že preteklo, ko je bila za l. 1726 natisnjena v Augsburgu slovenska kmečka pratika, ki je potem izhajala vsako leto v raznih oblikah nepretrgoma celih 220 let. Založnik V. H. Korn v Ljubljani je že l. 1794 v vabilu na naročbo Vodnikove Velike Pratique povedal, »da Kranjci vunder vsaku lejtju okoli 20.000 malih (t. j. kmečkih) Pratik pokupijo«, v poznejših letih pa se je dvignilo število le-teh na 40.000, 50.000 in celo čez 100.000 izvodov.

Zato je pač prav, da se v letošnjem jubilejnem letu 400-letnice prvega tiskanega slovenskega koledarja zavzamemo za nadrobnejše in načrtno obravnavanje vprašanja slovenskega pratikarstva in koledarstva. Treba je tudi rešiti vsaj tiste maloštevilne pratike po naših domovih, ki so bile tiskane med l. 1726—1945; znano je, da so poleg šolskih knjig prav pratike in koledarji kljub velikim nakladam tiste knjige, ki se najprej uničijo.

Da bi pa vedeli, kaj vse potrebuje mo sprva za obravnavo slovenskega pratikarstva, smo sestavili nekaj vprašanj, ki z njimi stopamo pred bralce »Glasnika« s prošnjo, da nam nanje odgovore (na naslov podpisanega: Jože Stabej, Ljubljana, Titova 21 — ali kar na Inštitut za slovensko narodopisje SAZU.

Zanimivo je, da ima žvrgolica, ki jo obenem s konjičkom-piščalko izdelujejo naši lončarji otrokom za igračo, inačico v daljnem Peruju: obe sta trebušasti posodici s cevko za pihanje in obe je treba napolniti z vodo, da zažvrgolita.

O znamenitem, več metrov dolgem alpskem rogu, ki pa ni samo alpski, poroča Valvasor, da so ga znali izdelati in nanj imenitno gosti tudi dolenski in gorenjski kmečki fantje na zabavah po metju prosa.

Naša narodna pesem, ki vsebuje marsikak podatek o godcih in godčevstvu, omenja od preprostih glasbil oz. zvočil zlasti pero. Za primer naj navedemo inačico tiste znane: Po pol grmi inu se bliska — šocelj moj pa v pero piska. Danes pero nima več take veljave, le še otroci piskajo nanj, kakor tudi na travo ali čivink, ki ga delajo iz prirezane paličice, v katero vtaknejo travo.

Prav zato, ker se domača glasbila vse bolj izgubljajo, se folkloristiki mudi z zbiranjem podatkov iz krajev, kjer je to ali ono še v rabi ali vsaj v spominu. Morda vedo kje za glasbila ali zvočila, ki so nam bila doslej neznana. Če nam more kdo od bralcev pri tem kaj pomagati, mu bomo za opozorilo iskreno hvaležni.

Dr. Zmaga Kumer

A. Pratika

1. Imate sami, ali veste za osebo, hišo, ki ima kmečko pratiko?
2. Vam je znano, da je v kraju ali v bližini kaka stara lesena pratika (z zarezi kot na rovašu)?
3. Če imate (ima vam znana oseba, hiša) pratiko, navedite, katero, iz katerega leta, v slovenščini, v drugem jeziku in v katerem?
4. Ali lahko dobite katero teh pratik? Brezplačno, ali za katero najnižjo ceno?
5. Veste za kakšno drugo pratiko (stoletna pratika), vremensko knjižico, razne koledarje pred l. 1870 v slovenskem ali drugem jeziku? (Navedite natančno, kje in kdo bi imel kaj takega.)

B. Imena mesecev

1. Kako pravijo pri vas mesecem? Ali jih imenujejo le z latinskimi imeni (januar..., ali tudi s slovenskimi imeni (prosinec...)?
2. Katera slovenska imena mesecev so pri vas še v navadi? (Zapišite kar se dá natančno, navedite kraj in kaj pravijo ljudje, da tako ime pomeni).
3. Veste za kake stare zapise mesecev v slovenščini (pred l. 1900, zlasti starejše)? (Navedite točen zapis, kraj in leto zapisa.)

C. Podobe mesecev

Ali so vam znane kake podobe, ki ponazorujejo mesece v oseh ali opravih? (Podob mesecev v raznih tiskanih pratikah ni treba omenjati.) Če veste, prosimo za opis in sporočilo, kje so. **Jože Stabej**

Seminar za etnologijo na univerzi v Ljubljani

Medtem ko imajo ostale naše sorodne ustanove znanstveno raziskovalni in ohranjalni namen, je naloga seminarja za etnologijo na univerzi v Ljubljani znanstveno vzgojna (pedagoška). Seminar je v okviru prejšnje filozofske, sedanje prirodoslovno-matematično-filozofske fakultete (njenega filozofskega oddelka) ustanova univerze. Na oddelku filozofskih (humanističnih) znanosti je to najmlajši seminar, ustanovljen šele 1940. leta, ko je katedro za etnologijo prevzel red. prof. dr. Niko Zupanič, ki je vodil seminar do konca zim. semestra 1957. Sedaj ga vodi doc. dr. Vilko Novak, ki je bil postavljen v seminarju za viš. asistenta nov. 1948 in jul. 1955 za docenta.

Seminar za etnologijo je organizacijska oblika katedre (stólice) za etnologijo, katere naloga in namen je, vzgajati znanstveni naraščaj v etnološki stroki. Ta svoj namen skušata doseči katedra in seminar z raznimi sredstvi. Predavanja naj seznanijo študente s problemi, snovjo in delovnimi metodami ter predmetno literaturo na področju obče etnologije (sistematike) in posebne ali regionalne etnologije izvenevropskih ter evropskih narodov. Etnološka sistematika nudi z običnimi pojmi o pojavih ljudske kulture oporo za umevanje kulturnih prvin pri posameznih narodih, posebej tudi pri raziskovanju domače ljudske kulture. Ta osnovni pregled dopolnjuje študij življenja in kulture ljudstev in narodov izven Evrope, ki pojasnjuje prvotno stanje in razvoj kulturnih prvin in oblik človeštva. Poznavanje evropskih narodov nam omogoča boljše umevanje in pobljže primerjalno raziskovanje ljudske kulture Južnih Slovanov, posebej Slovencev. Ker je glavni namen katedre v Ljubljani, vzgajati muzealce in druge strokovne ter znanstvene delavce (raziskovalce) slovenske ljudske kulture — zato naj seznanjajo tako predavanja kot ostale delovne oblike predvsem z njo. Že ta nakazani obseg predavanj dokazuje, da bi bilo za uspešno delo potrebno več predavateljev.

Seminarske vaje dopolnjujejo predavanja z uvajanjem slušateljev v znanstveno in raziskovalno delo. Študenti pričenjajo svoje samostojno delo z branjem domačih strokovnih del, s pisanjem referatov o tujih delih (znanje jezikov je za etnologa neobhodno potrebno, predvsem nemščine, angleščine in slovanskih jezikov!), z uvajanjem (ob učiteljevi, asistentovi pomoči, z lastnim branjem revij in knjig) v tehniko znanstvenega dela. Nato se lotvajo izdelovanja referatov in več-

jih nalog na osnovi literature, pa tudi lastnega gradiva, nabranega na terenu. Zaključek seminarskega dela predstavlja zadnja, diplomatska naloga, ki obravnava kako širše, pomembnejše vprašanje, zadnji čas že na osnovi lastnega nabranega gradiva (tudi z risbami, fotografijami), muzejskih predmetov in literature. Referate in naloge študentje med seminarskimi vajami bero in z učiteljem ter tovariši prediskutirajo. Seminarski arhiv pa jih hrani kot pripomoček tako drugim študentom kot znanstvenikom. — Razen lastnih izdelkov bero slušatelji pri vajah tudi — predvsem tuja — strokovna dela, ki dopolnjujejo v predavanjih obravnavana vprašanja, posebej s slikovnim gradivom.

Ker je najvažnejši vir za etnološko delo ljudsko življenje samo, zato se mora študent etnologije čim bolj seznaniti z zbiranjem gradiva na terenu, s spoznavanjem vseh panog ljudske kulture v raznih pokrajinah. V ta namen prireja seminar redne ekskurzije, na katerih se slušatelji seznanjajo tudi s slovenskimi pokrajinskimi muzeji, pa tudi z važnejšimi muzeji naše stroke v vsej Jugoslaviji. Upamo, da bomo odslej imeli tudi priliko, v obliki počitniške prakse uvajati se smotrno v terensko zbiralno in raziskovalno delo. Danes ne sme več veljati med nami mnenje, da ume zapisovati gradivo o ljudski kulturi kdorkoli brez strokovnega znanja in priprave. Prav tako pa zavračamo mnenje, da je zbiranje gradiva o ljudski kulturi in njega strokovno objavljanje manj vredno, ne važno opravilo. Povsod čutimo velike vrzeli glede potrebne nam gradiva, brez katerega ne moremo reševati važnih, osnovnih vprašanj naše kulture.

Študentje etnologije sodelujejo že več let tako v delovnih skupinah Etnografskega muzeja v Ljubljani kot Mestnega muzeja v Celju.

Važen pripomoček pri študiju je seminarska knjižnica, ki šteje 1800 del v ok. 3000 zvezkih. Vendar ji manjkajo mnoga potrebna tuja dela in revije, ki si jih moremo le delno dopolniti v drugih ljubljanskih knjižnicah. Zbirati se je pričela tudi fototeka in zbirka diapozitivov.

Ker je bil seminar ustanovljen tik pred drugo vojno, ki je predavanja in vse delo občutno zavrla, se je mogel uspešnejši razvoj študija etnologije pričeti šele po osvobojenju. Dotlej tudi še ni bilo stalne študijske skupine, po kateri bi bilo mogoče študirati to stroko kot glavni predmet. Zato so prva leta študirali etnologijo kot stranski b)

predmet povečini le geografi in umetnostni zgodovinarji. Šele z uvedbo enotnih študijskih skupin l. 1948 je bil omogočen normalen študij etnologije kot glavnega predmeta. V zadnjih letih pa je z uvedbo dvopredmetnega študija etnologija glavni predmet v skupinah s stranskimi b) predmeti: umetnostna zgodovina, primerjalno jezikoslovje, zgodovina, slovenski ali srbskohrvatski jezik s književnostjo.

Doslej je dokončalo študij etnologije kot glavnega predmeta okoli 12 diplomantov. Danes jo študira ok. 15 aktivnih slušateljev (brez formalno vpisanih), med katerimi imajo — kot vedno doslej — veliko večino ženske. Občutno je tudi pomanjkanje slušateljev kmečkega porekla, ki bi imeli več osnove za študij. Ker jih je od dosedanjih diplomantov šlo nekaj v nestrokovne službe, je potreba po naraščaju v muzejih in drugih ustanovah še vedno pereča. Posebno pa so nam potrebni znanstveni raziskovalci v naši stroki, zato je razveseljivo, da se zadnji čas vse česse lotevajo študija etnologije študentje, ki študirajo resno tudi kako drugo glavno stroko, s katero bodo poglobili naš predmet.

Študij slovenske ljudske kulture bi moral biti na slovenski univerzi obenem z ostalimi strokami, ki raziskujejo domačo zemljo in njeno kulturo, v ospredju naše skrbi in ljubezni. Za etnologijo velja to toliko bolj, ker na eni strani predmeti njenega študija, kolikor zadevajo preteklost in sedanost, vse bolj ginejo in se izmikajo raziskovanju, na drugi strani pa je bila ta znanost tako zunaj univerze kot na njej tako dolgo zanemarjana. Ako nočemo biti krivi hude zamude na tem področju naše kulture, morajo storiti svojo odgovorno dolžnost tudi tisti, ki so za pospeševanje študija poklicani, kakor tudi bivši in sedanji ter bodoči študenti predmeta, katerega se smejo oprijeti le z največjo vnemo in ljubeznijo.

Slovenski etnograf

Etnografski muzej v Ljubljani (Prešernova 20) ima na zalogi še te letnike časopisa »Slovenski etnograf«:

II. letnik	—	din 100.—
II/IV. „	—	„ 620.—
V. „	—	„ 350.—
VI/VII. „	—	„ 520.—
VIII. „	—	„ 500.— (400.—)
IX. „	—	„ 500.— (400.—)

Cene v oklepaju pri zadnjih dveh letnikih veljajo za člane Društva folkloristov Slovenije. — Prvi letnik je razprodan.

Ljudsko življenje v ormoškem okolišu pred stopetdesetimi leti

(Nadaljevanje in konec)

Zakon (VII. vprašanje: Volkscharakter). — Pri ženitvi sledijo kmečki fantje tod le malokdaj nagnjenju svojega srca, marveč se ozirajo največkrat na nevestino premoženje. Zato velike razlike v starosti zakoncev niso redke. Kljub tem zmotam takšni zakonci v zakonskem življenju kar dobro shajajo, čeprav izjem ne manjka. Pač pa izbirajo sinovi viničarjev navadno iz ljubezni in resničnega nagnjenja, ker se jim najčešče ni treba na nič ozirati.

Noša (VII. vprašanje: Tracht). — a) Moška vsedna obleka poleti. Moški so napravljeni, kadar delajo, samo v srajco in hlače. Oboje je iz hodničnega platna in bele barve. Hlače (»breguške«) so urezane na ogrski način, široke, segajo skoraj do gležnjev in jih pritrjujejo nad boki z vpeljanim trakom ali vrvico, redkokdaj z jermenom. Srajca sega zmeraj le tako daleč, da pokriva ledja. To obleko zaradi snage vsak teden menjajo. Pokrivalo je črn klobuk ali avba (? Haube), v čemer sledijo mestni modii. Ob dežju ali kadar odhaja moški od doma z vozom itd., nosi površnik iz grobega sukna bele ali pepelnate barve; imenujejo ga »čoha«. Takšne površnike delajo samo na sosednjem Ogrskem in Hrvaškem ter jih od ondod prodajajo slovenskim kmetom. Ta površnik je poleti kratek, sega samo čez ledja. Na desno ramo obesi moški iz suknenih krp čedno sešito »torbico« na jermenu ali širokem suknenem traku. Te torbice so podobne navadnim lovskim torbam in so tako rekoč »vade mecum« Slovenca, ker sicer na svoji obleki nima nobenega žepa. Končno obuje škornje iz črnega usnja ali kordovana, imenujejo jih »čizme«. Revnejši kmetje in služinčad hodijo doma tudi bosii.

b) Moška pražnja obleka poleti. Le-ta se sicer ne loči od vsedne obleke, le, da imajo premožnejši srajco in hlače iz boljšega blaga in da si oblečejo »karmelni« (? »karmelene«) ali suknen škrlatno rdeč ali zelen telovnik brez rokavov s svetlimi gumbi in čezenj obesijo že omenjeno torbico.

c) Moška obleka pozimi. Razlika v zimski obleki je ta, da si moški oble-

če dvoje hlač in da nosi namesto kratkega površnika suknjo dopetačo. Nekateri nosijo tudi suknene hlače bele ali modre barve po ogrskem načinu, prav mnogi pa tudi kožuhe (»Koschech«) črne barve.

d) Ženska obleka poleti. Krilo (»janka«) iz belega hodničnega platna in enak predpasnik pa kratka srajčka so vsa obleka ženskega spola za vsak dan. Srajčka je najbrž zato, ker je tako kratka, da so je sami rokavi, dobila v deželnem jeziku naziv »rokavci«. Kadar gredo v cerkev, je opaziti na ženski obleke že več razkošja. Lase si spletejo v kito, glavo pa zavijejo v belo, če le mogoče muselinasto ruto, prsi zakrijejo z ličnim »bradovcem« (mit einem zierlichen Brustfleck, »Braduz«), srajco (= rokavce) si zadrgejo pod brado s pisanim, največkrat rdečim taffastim trakom. Nedeljska janka je iz kanafasa (»Konafass«), pri premožnejših iz boljšega lanenega ali bombažnega blaga različne barve. To obleko pod prsmi spnejo, kar dá životu kar čedno obliko in se dokaj očitno približuje navadni mestni noši. Nedeljski predpasniki so največkrat črne barve in tudi dokaj boljši kakor vsedni. Mnoge obesijo po sebi svilene ovratne rute, izpod katerih se neredko vidi konček škapulirja. Tudi ženske nosijo škornje, ki jih celo okujejo z nekakšnimi podkvami, čeprav čevlji ob lepem vremenu tudi niso redki. V deževnih dneh se zavijejo v velik namizni prt iz platna ali damasta (»Tamast«), ki ima po sredi do tri prste široko rdečo bombažasto progó.

e) Ženska obleka pozimi. Razen volnene bele vrhnje obleke (»Röckl«), ki je pri premožnejših iz sukna ali moltona (»Moldon«), prav kakor poleti, si ob hudem mrazu oblečejo dve janki. V mestu Ormožu je noša vse-skozi meščanska kakor v drugih podeželskih mestih Stajerske, samo da je brez posebnega razkošja ali premožnosti. V trgu Polstravi pa se oblačijo vse na navadni ogrski način.

Razen platna ne pridelujejo ničesar doma, kvečjemu lahko štejemo usnje med domače pridelke. Torbico,

čoho, klobuk in suknjo si mora kmet kupiti.

Gospodarstvo (IV. in VI. vprašanje Ackergeräte in drugo). — Plug in brana sta v primeri z drugimi kraji tod dosti manjša, kar je treba pripisati lahki zemlji. — Namesto običajnih prav ozkih ogonov (»füfinge«) se začnajo uveljavljati širši. — (Praha, kolobarjenje.) Ko požanjejo rž, njivo do setve ozimine (pšenice) trikrat preorjejo. Krmilne rastline razen rdeče detelje tukaj niso v navadi. Rdeča detelja ostane na njivi tri leta kot krma za konje in govedo. Krajevna posebnost je, da ajde tukaj ne sejejo na njive, kjer je prej rastlo strneno žito. Ajda je tukajšnjim prebivalcem najbolj priljubljena (»Lieblingsfrucht der hiesigen Bewohner«). — (Gnojenje.) Gnojnice sploh ne uporabljajo. V njej se kvečjemu ob soparnih poletnih dneh gnoj, ki ga mečejo iz hlevov, hitreje razkroji. Gnoja je tukaj malo, ker spuščajo živino takoj, ko sneg skopni, na pašo in jo pasejo do pozno v jesen. — (Spravljanje pridelkov.) Žito požanjejo in, ko oddajo desetino (»nach Abnahme des Zehendes«), povežejo v snope in odpeljejo domov. Ker ni drugod običajnih kozolcev, naložijo snopje v velike kupe. Jeseni jih s cepci omlatijo. Žito čistijo v vevnicah. Mlatilnic tukaj ni. Žito spravljajo različno: v sodih, skrinjah, tudi v omarah. Samo koruzo spravljajo tukaj v posebnem košu (»Kosch«), kjer zaradi prepaha najmanj zgubi svojo kalilnost. — (Stiskalnice.) Z nogami stlačeno grozdje naložijo s pomočjo obročev kar se dá visoko, zgoraj nato položijo prečnik (»Querbalken«) in spusté prešpan (»Pressbaum«), da se sok do kraja iztisne. To naredijo v eni noči 6-7 krat. Iz tropin kuhajo žganje. — (Čebelarstvo.) Čebele imajo večidel v košnicah (»Strohkörbe«), ki so spodaj kakih 16 colov v premeru, okrogle in proti vrhu prehajajo v konico. — (Občinski pašnik.) Občinskih gozdov ni, pač pa so občinski pašniki, ki se skupno uporabljajo. Pase vsak lastnik zase (torej ni občinskega pastirja!).

N. K.

Bulletin de l'Institut des Traditions Populaires

auprès de l'Académie Slovène des Sciences et Bx-Arts, Ljubljana (Slovénie), Yougoslavie

Anné Ière

Résumés

1956—57

No. 1 (octobre 1956). — *Vez med nami*, p. 1: Ce Bulletin devrait être surtout le lien entre l'Institut et ses correspondants qui lui fournissent les réponses à ses questionnaires (annexe à ce numéro: Questionnaire no. 5 — Les masques en Slovénie, Ière partie). — *Naš inštitut*, p. 1: Compte-rendu sur les tâches et sur l'activité de notre Institut. Nos amis à l'étranger le connaissent par le «Rapport annuel 1956» qui leur est parvenu de notre part pour le Nouvel an 1957. — *Arhiv slovenskih ljudskih pripovedi*, p. 2: A l'Institut, on est en train d'organiser des «Archives de contes populaires slovènes», c'est à dire, une collection complète de contes. — *Posvetovanje vzhodno- in osrednjealpskih narodopiscev v Ljubljani*, p. 3—4: Du 26 au 28 mars 1956, l'Institut a organisé, à Ljubljana, une conférence d'ethnographes-folkloristes appartenant à la région des Alpes Orientales et Centrales. Ont pris part des représentants de l'Autriche (Kretzenbacher, Moser), du Frioul, en Italie (Perusini), de l'Italie du Nord (Vidossi, Gasperini) et de la Suisse (Wildhaber), avec le représentant de la Croatie (Gavazzi). Des comptes-rendus ont paru dans «Oesterr. Zeitschrift für Volkskunde» 59 (1956) 66 et dans «Schweizerisches Archiv für Volkskunde» 52 (1956) 178. — «Društvo folkloristov Slovenije» ustanovljeno, p. 4: En juin 1956, on a créé l'Association des folkloristes de Slovénie, avec le siège à Ljubljana (Secrétariat: Wolfjova 8/II). La présidence est assumée par le d-r Milko Matičetov, attaché de recherche de notre Institut. — *Znanstveno-dokumentarni filmi našega Inštituta*, p. 5: Notre Institut a inauguré son activité au domaine du film ethnographique par le film «Les lavfarji à Cerčno» (coutume carnavalesque), sur pellicule de 16 mm, longueur du film 240 m, tourné en février 1956. — *Naše dosedanje vprašalnice*, p. 5—6: Notre Institut emploie, pour recueillir du matériel, assez souvent des questionnaires. Il y en a eu quatre, jusqu'ici: en 1953, no. 1 — Conteurs populaires. Bûche de Noël; no. 2 — Jeux d'enfants; en 1954, no. 3 — Réexhumation des morts et lavage du crâne. Dorénavant, les questionnaires (deux par an) seront publiés en annexes au Bulletin. — *K naši vprašalnici št. 5*, p. 6: Explications et instructions ayant rapport au Questionnaire no. 5.

No. 2 (décembre 1956). — *Pomenek med vpraševalci in poročevalci*, p. 7: Importance du Bulletin pour les rapports entre l'Institut et ses correspondants. — *Po prvi številki*, p. 8: Appréciation des échos parvenus à l'Institut après le no. 1 du Bulletin, instructions ultérieures aux correspondants. — *Dunajska izdaja pohorskih pripovedk*, p. 8—9, (par Ivan Grafenauer) et: *Še k izvajanju L. Schmidta* (par Niko Kuret), p. 9: Des légendes populaires slovènes du Pohorje (Slovénie du Nord) ont paru en Autriche, dans une version allemande par Paul Schlosser (Bachern-Sagen. Vienne 1956). L'introduction par Leopold Schmidt a provoqué une réaction vivace, en Slovénie. Les réflexions de M. Leopold Schmidt concernant le caractère national du Pohorje, les frontières politiques de l'Autriche avec la Slovénie et le rôle de l'ethnographie autrichienne vis-à-vis des traditions populaires slovènes sont rectifiées par le directeur de l'Institut, le d-r Ivan Grafenauer, membre de l'Académie, et par le d-r Niko Kuret, attaché de recherche de l'Institut. — *Univ. prof. dr. Niko Županič osemdesetletnik* (par Marija Jagodic), p. 8—10: Le professeur Niko Županič, ethnologue, ethnographe, anthropologue et historien slovène célèbre son 80e anniversaire. — *Kongres folkloristov v Črni gori* (par la d-r Zmaga Kumer), p. 10: Relation sur le Congrès des folkloristes yougoslaves, au Monténégro, en Yougoslavie, en septembre 1956. — *Zbor narodopiscev v Celovcu* (par N. K.), p. 11: Relation sur le Congrès des ethnographes autrichiens, à Klagenfurt, en septembre 1956. — *Mednarodna razstava mask* (par N. K.), p. 11: Relation sur l'Exposition internationale du Masque, à Anvers, 1956. — *Etnografija, etnologija, folklor, folkloristika*, p. 12: Rubrique consacrée spécialement aux lecteurs (Odgovarjamo — Nos réponses). On y expose, cette fois, les notions de ce qu'on appelle ethnologie, ethnographie, folklore, folkloristique. — «*Delo folkloristov v korist naši socialistični prihodnosti!*», p. 12—13: Fragments du discours prononcé par Blažo Jovanović, président de l'Assemblée Nationale du Monténégro, lors du Congrès des folkloristes yougoslaves, sur l'activité des folkloristes, vue à travers le prisme de l'avenir socialiste de notre pays. — *Etnografski muzej v Ljubljani*, p. 13—14: Relation sur les tâches et sur l'activité du Musée ethnographique de Ljubljana. — *Desetništvo v irskem izročilu* (par N. K.), p. 14: Le personnage du «dixième frère», typique pour le folklore slovène, aurait des affinités avec les traditions populaires irlandaises, où l'on rencontre le «Deachmad (h)», la dîme qu'il faut sacrifier à une divinité, la Deachma.

No. 3 (mars 1957). — *Raziskovanje mask*, p. 15: Données informatives sur les masques et sur leur recherche, s'adressant aux correspondants de l'Institut qui sont priés de répondre au Questionnaire no. 6 (Les masques en Slovénie — IIe partie). — *Jurčič ali Marinčič?* (par Mtv.), p. 16: Expérience faite par l'Institut parmi les élèves des gymnases slovènes qui ont été tenus à exprimer leur opinion sur un conte slovène (AT 315), leur présenté en deux variantes: l'une littéraire, due à l'écrivain Josip Jurčič (de la seconde moitié du 19e siècle), et l'autre, notée récemment, racontée par Joza Kravanja dit Marinčič, de 80 ans, analphabète, de la Vallée de Trenta. — *Iz našega Inštituta*, p. 16: Nouvelles de l'Institut. — *Razstava etnografskih predmetov*, etc., p. 16—17: Relation sur une exposition d'objets ethnographiques provenant de l'Afrique, de l'Amérique, de l'Asie et de l'Océanie, et appartenant au fonds du Musée ethnographique de Ljubljana (octobre — décembre 1956). — *Slovenica v Avstriji po 1945* (par N. K.), p. 17—18: Bibliographie d'articles et d'ouvrages, parus en

Autriche depuis 1945 et touchant plus ou moins l'ethnographie et le folklore des Slovènes. — Slovenski etnograf IX, 1956 (par T. C.), p. 18: Compte-rendu sur l'année IX (1956) de la revue »Slovenski etnograf«. — Glasbeno narodopisni inštitut (par Valens Vodusek), p. 19: Relation informative sur les tâches et sur l'activité de l'Institut du folklore musical, de Ljubljana — Pehta (p. N. K.), p. 19: Réponse à une lectrice, l'informant sur le personnage mythique de la Pehta qui correspond à la Berchta, des Allemands, et à la Befana, des Italiens. — Ali je narekanje na Slovenskem še živo? (par Mtv.), p. 19: Réponse à une lectrice, l'informant sur l'existence actuelle de complaints funèbres, en Slovénie. — Ljudsko življenje v ormoškem okolišu pred stopetdesetimi leti (par N. K.), p. 20: Images de la vie populaire de la région d'Ormož, en Styrie Slovène, d'après les réponses aux questionnaires adressés, au début du 19e siècle, par l'archiduc Jean, de Styrie, à ses intendants. Données des ans 1813 et 1843: extérieur des habitants, caractère de la population, conditions de vie.

No. 4 (juin 1957). — Ob koncu letnika. p. 21: A la fin de l'année, on expose aux lecteurs les intentions de l'Institut d'organiser un réseau de correspondants, en s'appuyant surtout au corps enseignant des écoles élémentaires. — Slovenske etnografske disertacije (par Mtv.), p. 21: Les thèses traitant des sujets tirés de l'ethnographie et du folklore slovènes sont, jusqu'à présent, assez peu nombreuses: à Ljubljana, à l'Université (fondée en 1920), 2 thèses; à l'Académie Slovène des Sciences, 2 thèses — en Slovénie, total: 4 thèses; à l'étranger, en Autriche 3 thèses (Graz: 2, Vienne: 1), en Italie, 2 thèses (Padoue: 1, Naples: 1), à l'étranger, total: 5 thèses. — Naše društvo se širi in utrjuje, p. 22: L'Association des folkloristes slovènes, membre de la Fédération des folkloristes yougoslaves, est en train de réunir tous les ethnographes et tous les folkloristes de Slovénie. Comme, à Belgrade, on vient de créer, à part, une »Société des ethnologues yougoslaves«, notre Association expose, dans une déclaration, ses vœux à ce que les deux organisations s'efforcent à atteindre la fusion ou — au moins — une étroite collaboration. — In memoriam: Jakob Kelemina (par M. Matičetov), p. 22: Le professeur Jakob Kelemina, auteur de l'important recueil de mythes et de légendes slovènes, est décédé le 14 mai 1957. — Sto naših ljudskih pesmi v zvočnem zapisu iz leta 1913 (par Mtv.), p. 23: A l'Institut de littérature russe, auprès de l'Académie des Sciences de l'USSR, à Leningrad, on garde un recueil d'enregistrements sonores, sur phonographe, comprenant environ 100 chansons populaires slovènes de la Haute Carniole et de la Carniole Blanche, réalisés en 1913 déjà, par Je. E. Lineva. — Tri zbirke preoblečenih »pripovedk« (par Mtv.), p. 23: Compte-rendu sur trois recueils de contes slovènes, parus récemment. — Folklor in naše šole, p. 23: Réponse à une lectrice — l'enseignement du folklore serait très nécessaire surtout aux futurs instituteurs. — 400 let koledarja na Slovenskem (par Jože Stabej), p. 24: Il y a 400 ans, les Slovènes ont eu leur premier almanach (1557). Invitation aux lecteurs de signaler de vieux almanachs, de noter les dénominations peu connues des mois, etc. — Paberki o slovenskih ljudskih glasbilih (par la d-r Zmaga Kumer), p. 24: L'auteur décrit les différents types d'instruments musicaux du peuple slovène, en ajoutant la demande de signaler des instruments jusqu'alors inconnus. — Seminar za etnologijo na univerzi v Ljubljani, p. 25: L'organisation et l'activité de la chaire d'ethnologie à l'Université de Ljubljana. — Ljudsko življenje v ormoškem okolišu pred stopetdesetimi leti (par N. K.), p. 26: Suite et fin de la description de la vie de la population d'une région de la Styrie Slovène (voir le numéro précédent!): mœurs, costume, économie.

Iz vsebine I. letnika

Arhiv slovenskih ljudskih pripovedi	2	Ljudsko življenje v ormoškem okolišu pred stopetdesetimi leti (N. Kuret)	20, 26	Paberki: Desetništvo v irskem izročilu (N. K.)	14
Naše dosedanje vprašalnice	5	400 let koledarja na Slovenskem (Jože Stabej)	24	Univ. prof. dr. Niko Zupanič osemdesetletnik	9
Dunajska izdaja pohorskih pripovedk (I. Grafenauer)	8	Paberki o slovenskih ljudskih glasbilih (dr. Zmaga Kumer)	24	In memoriam: Jakob Kelemina	22
Se k izvajanju L. Schmidta (N. Kuret)	9	Naše narodopisne ustanove: Naš inštitut 1; Etnografski muzej v Ljubljani 13; Glasbeno narodopisni inštitut v Ljubljani 19; Seminar za etnologijo na univerzi v Ljubljani 25.		Odgovarjamo	12, 19, 23
»Delo folkloristov v korist naši socialistični prihodnosti!«	12	Narodopisna bibliografija: Slovenica v Avstriji (N. K.)	17	Poročila: Iz našega inštituta 16; Razno 22; Posvetovanje vzhodno- in osrednjealpskih narodopiscev 3; Društvo folkloristov Slovenije 3, 22; Kongres jugoslovanskih folkloristov v Črni gori 10; Zbor narodopiscev v Celovcu 11; Mednarodna razstava mask 11; Razstava etnografskih predmetov iz Afrike, Azije itd. 16.	
Raziskovanje mask	15	Knjige in časopisi: Kotnikov zbornik 6; Slovenski etnograf IX (1956) (T. C.) 18; Tri zbirke preoblečenih »pripovedk« (Mtv.) 23.			
Jurčič ali Marinčič? (Mtv.)	16				
Slovenske etnografske disertacije na tujih univerzah in v Ljubljani (Mtv.)	21				
Sto naših ljudskih pesmi v zvočnem zapisu iz leta 1913 (Mtv.)	23				

»Glasnik« izdaja Inštitut za slovensko narodopisje pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani. — Predstavnik izdajatelja in uredništva: dr. Milko Matičetov. — Uredništvo in uprava: Ljubljana: Novi trg št. 4/1, poštni predal 323. — Cena izvoda 10 din, letna naročnina 40 din; za poročevalce Inštituta brezplačno. — Natisnila tiskarna Časopisno založniškega podjetja »Primorski tisk« v Kopru. — Za tiskarno F. Zdešar.

